

Ursu Viorica
Universitatea Tehnică a Moldovei
(Chișinău, Moldova)

ASPECTELE DEFINITORII ALE RĂSPUNDERII JURIDICE ÎN DREPTUL VAMAL ȘI CONDIȚIILE JURIDICE ALE ACESTEI FORME DE RĂSPUNDERE

Rezumat: *Prezentul articol este dedicat cercetării răspunderii juridice în dreptul vamal, cât și condițiilor juridice acestui tip de răspundere, dat fiind faptul că în materia dreptului vamal, conceptele legate de răspundere vamală sunt foarte slab dezvoltate. Acest material a fost posibil de realizat prin aplicarea metodei analogice a definițiilor formulate în doctrina clasică penală și contravențională. Ilucidarea particularităților răspunderii vamale și condițiilor juridice ale acesteia, ne-a facilitat constatarea faptului că răspunderea juridică vamală în calitate de subiect al literaturii de specialitate a comportat un interes însemnat în toate etapele de dezvoltare a societății Republicii Moldova, chiar de la proclamarea independenței statului, fapt ce s-a soldat cu un număr semnificativ de lucrări de specialitate în domeniul răspunderii juridice, dar mai puțin în domeniul răspunderii juridice de drept vamal. Cu referire la condițiile fundamentale ale răspunderii juridice de drept vamal – acestea sunt acele premise obiective sau subiective obligatorii și inseparabile ale răspunderii, în lipsa cărora, aceasta nu poate fi instituită și nu poate fi aplicată asupra făptuitorului, la care se raportează: fapta ilicită, rezultatul prejudiciabil, legătura de cauzalitate și atitudinea culpabilă a făptuitorului.*

Cuvinte-cheie: *răspundere juridică, dreptul vamal, fapta ilicită, contravenție, infracțiune, rezultatul prejudiciabil, legătura de cauzalitate, vinovăția.*

Abstract: *This article is dedicated to the research of the legal liability in the customs law and the legal conditions of this type of liability, as in the customs law, the concepts relating to the customs liability are very poorly developed. This material was made possible by applying the analog method of the definitions formulated in the classical criminal and contravention doctrine. The clarification of the particularities of the customs liability and its legal conditions has made it easier for us to establish that the legal liability of the customs law as a subject of literature has performed a marked interest at all stages of the development of the Republic of Moldova's society, even from the proclamation of State's independence, which has resulted in a significant number of the specialised works in the field of the legal liability, but less in the area of the legal liability of the customs law. Regarding the fundamental conditions of the legal liability of the customs law – these are those mandatory and inseparable objective or subjective premises of the liability, without which, it cannot be established and cannot be applied to the perpetrator, to which it is reported: the illicit deed, injurious outcome, causal link and culpable attitude of the perpetrator.*

Keywords: *legal liability, customs law, illicit deed, contravention, offence, injurious outcome, causal link, guilt.*

Аннотация: *Настоящая статья посвящена исследованию юридической ответственности в таможенном праве, а также правовых*

условий данного вида ответственности, поскольку в таможенном правослабо развиты основные концепции таможенной юридической ответственности. Настоящий материал был реализован при помощи метода аналогии определений, сформулированных в классической доктрине уголовного и административного права. При рассмотрении особенностей таможенной ответственности и ее правовых условий мы констатировали тот факт, что на всех этапах развития общества Республики Молдова, с самого провозглашения независимости государства, к таможенной юридической ответственности как предмету специальной литературы был проявлен значительный интерес, что проявилось в большом количестве специализированных работ в области юридической ответственности, но в меньшей степени в области таможенной юридической ответственности. Что касается основополагающих условий таможенной юридической ответственности - это обязательные и неотъемлемые объективные или субъективные предпосылки ответственности, в отсутствии которых данная ответственность не может быть установлена и не может быть применена в отношении правонарушителя; к таковым относятся: противоправное деяние, результат нанесенного вреда, причинно-следственная связь и виновное отношение правонарушителя.

Ключевые слова: юридическая ответственность, таможенное право, противоправное деяние, правонарушение, преступление, результат нанесенного вреда, причинно-следственная связь, виновность.

Introducere. Originar, răspunderea juridică este expresia specifică a responsabilității sociale, potrivit căreia, fiecare individ trebuie să își asume și să suporte consecințele faptelor sale. În drept, răspunderea juridică este acel raport juridic reglementat de către lege, instituit între stat și persoana care a comis o faptă ilicită, în temeiul căruia, ultimul e susceptibil de aplicarea unei măsuri coercitive a statului, dacă vinovăția sa va fi dovedită într-o ședință publică, printr-o hotărâre judecătorească întemeiată. Temeiul instituirii răspunderii juridice constituie săvârșirea de către o persoană pasibilă de pedeapsă juridică a unei fapte ilicite, cu vinovăție, prin care se atentează la valorile sociale unanim recunoscute de către lege. Iar importanța răspunderii juridice constă în: asigurarea siguranței relațiilor sociale, îndrumarea membrilor societății în spiritul respectării legilor, eficacitatea și menținerea ordinii de drept.

În literatura de specialitate se menționează că „*orice ramură a dreptului nu poate funcționa normal fără a avea o formă specifică de răspundere juridică (o instituție proprie a răspunderii juridice)*” [17, p. 21]. Nu este exclusă o asemenea instituție nici pentru dreptul vamal [15, p. 107].

Rezultatele cercetării. Răspunderea vamală este o formă a răspunderii juridice. Aceasta constituie o instituție juridică fundamentală a dreptului vamal, care, alături de fapta ilicită și pedeapsă, reprezintă componentele de bază ale întregului sistem de drept vamal [4, p. 229].

De regulă, realizarea ordinii de drept penal are loc prin conformarea și respectarea de către membrii societății civile a cadrului de reguli prescrise de către legiuitor pentru reglementarea anumitor raporturi juridice. Însă, în cazul în care se

sesizează un abuz din partea subiectului a cărui activitate este reglementată (spre exemplu: broker vamal, importator, exportator, declarant) atunci se aplică măsurile de constrângere, adică prin aplicarea sancțiunilor prevăzute de normele legii vamale.

Așadar, constrângerea juridică de drept vamal nu are loc în mod direct, nemijlocit, ci indirect, prin intermediul răspunderii juridice vamale, adică prin constatarea existenței elementelor răspunderii vamale și aplicarea sancțiunilor legale [4, p. 229].

Ca și în dreptul penal, noțiunea de răspundere juridică vamală este abordată într-o *dublă accepțiune*:

a. în *sens restrâns*, prin răspundere vamală înțelegem *obligația făptuitorului de a suporta sancțiunea vamală* datorită faptului că a săvârșit o faptă ilicită, calificată conform componenței contravenției sau infracțiunii [14, p. 226].

b. în *sens larg*, prin răspundere vamală se înțelege *raportul juridic complex de constrângere*, între stat și făptuitor, născut ca urmare a săvârșirii unui fapt ilegal. Conținutul raportului se referă la dreptul statului de a-l trage la răspundere pe bănuțit, de a-i aplica sancțiunea prevăzută și de a-l constrânge să o execute, precum și obligația corelativă a făptuitorului de a răspunde pentru fapta sa, în vederea restabilirii ordinii de drept și restaurării autorității legii [5, p. 311].

În temeiul celor expuse, prin aplicarea metodei analogice și prin raportarea la concepțiile susținute de autori în materia teoriei generale a dreptului și ramurei dreptului penal, putem propune următoarea definiție al răspunderii vamale.

Astfel, ***răspunderea vamală este o formă a răspunderii juridice și constituie o instituție juridică fundamentală a dreptului vamal, în temeiul căreia se instituie un raport juridic de drept vamal, reglementat de normele juridice, care prevede prerogativa autorității statale ierarhice în domeniul vamal de a sancționa făptuitorul pentru fapta ilicită vamală comisă cu vinovăție și obligația corelativă a subiectului pasiv de a respecta prescripția impusă și a executa măsura de constrângere corespunzătoare.***

Din definiția formulată, deducem faptul că, ***obiectul răspunderii vamale reprezintă aplicarea măsurilor de constrângere ale statului, materializate prin: sancțiune contravențională sau pedeapsă penală, în funcție de natura răspunderii vamale.***

Un alt obiect de studiu al cercetătorilor ce tratează problematica răspunderii juridice - constituie temeiul apariției răspunderii. Potrivit propriilor viziuni, ***temeiul juridic al răspunderii vamale constituie săvârșirea faptei ilicite vamale cu vinovăție.***

Cu referire la condițiile obligatorii ale răspunderii vamale, potrivit accepțiunii formulate de autorul D.Baltag, ***condițiile răspunderii juridice reprezintă cumulus de factori esențiali ce necesită a fi reuniți atât sub aspectul faptei ilicite, cât și a autorului ei în vederea creării cadrului necesar obligării celui vinovat la suportarea consecințelor conduitei sale*** [3, p. 439].

Reiterând cele expuse, prin analogie, putem afirma că ***condițiile răspunderii vamale reprezintă totalitatea factorilor cu caracter obiectiv și subiectiv, care în complex întemeiază baza atragerii la răspundere vamală, iar în lipsa unei condiții – făptuitorul nu este pasibil de sancțiune.***

În ceea ce urmează vom examina în mod separat condițiile juridice în

temeiul cărora se fundamentează răspunderea vamală.

1. Fapta ilicită. Temeiul unic și exclusiv al răspunderii juridice îl constituie întotdeauna *săvârșirea unei anumite fapte*, rezultând dintr-o conduită neconformă cu legea, sau ilicită a subscrisului de drept [3, p. 439].

Noțiunea de *faptă ilicită* - cuprinde orice abatere de la normele legale, întrucât prin această încălcare se aduce atingere intereselor majore ale indivizilor, cărora legea nu le dă expresie și ocrotire [1].

Fapta ilicită distinge două *modalități de comportare ilicită* [2, p. 288]:

a. acțiunea - constă în săvârșirea a ceea ce legea interzice, încalcându-se o normă prohibitivă;

b. inacțiunea - constă în abținerea de a efectua o acțiune pe care legea pretinde să fie comisă, încalcându-se în acest fel o normă onerativă.

Pentru ilucidarea completă și practică a conceptului de faptă ilicită comisă în dreptul vamal, vom exemplifica câteva categorii de fapte ilicite specifice. Însă, premegător, vom stabili faptul că, fapta ilicită în dependență de gradul de pericolozitate ce îl prezintă, poate fi calificată ca fiind: *contravenție vamală* sau *infracțiune vamală*.

Astfel, potrivit art.228 CV, constituie, „*contravenție vamală* - încălcarea reglementărilor vamale săvârșită prin acțiuni sau inacțiuni care atrag răspunderi stabilite în Codul contravențional al RM (CC) și în Codul vamal al RM(CV)” [8].

Potrivit CV [8] și CC [6], distingem două tipuri de contravenție vamală:

1. contravenții vamale cu răspundere contravențională – iar conform art. 230 CV: „*tipurile de încălcări ale regulilor vamale cu răspundere contravențională sunt prevăzute de Codul contravențional al Republicii Moldova*”.

Potrivit CC art.287-art.287³, distingem 27 de contravenții vamale cu răspundere contravențională încriminate în legea contravențională, dintre care vom enumera următoarele fapte ilicite, comise prin:

a. acțiune, spre exemplu [8]:

- acostarea la nava aflată sub control vamal a altor construcții plutitoare fără autorizația organului vamal (art.287 alin.(2) CV);

- încărcarea, descărcarea, transportul, repararea ambalajului deteriorat, ambalarea, dezambalarea, reambalarea mărfurilor, obiectelor și altor valori aflate sub control vamal, schimbarea semnelor de identificare sau de marcare de pe acestea sau de pe ambalajul lor fără autorizația organului vamal (art.287 alin.(6) CV);

- trecerea mărfurilor, obiectelor și altor valori peste frontiera vamală a Republicii Moldova eludându-se controlul vamal ori tănuindu-le de el în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, ori cu folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală (art.287 alin.(10) CV);

- aflarea pe teritoriul Republicii Moldova a vehiculului neînmatriculat în Republica Moldova, clasificat la poziția tarifară 8703, și a remorcii atașate la acesta, clasificată la poziția tarifară 8716, fără certificatul ce atestă achitarea viniței pentru o perioadă mai mică de 7 zile (art.287³ alin.(1) CV);

b. inacțiune, spre exemplu [8]:

- neoprirea vehiculului (inclusiv a vehiculului de uz personal) care traversează frontiera de stat (vamală) a Republicii Moldova în locul de aflare a organului vamal, precum și pornirea, admiterea pornirii fără autorizația organului

vamal a vehiculului (inclusiv a vehiculului de uz personal) aflat sub control vamal (art.287 alin.(1) CV);

- neprezentarea în termen către organul vamal a actelor necesare controlului vamal al mărfurilor, obiectelor și al altor valori aflate sub controlul vamal, indiferent de prezentarea declarației scrise (art.287 alin.(4) CV);

- neachitarea în termen a drepturilor de import și de export, precum și alte acțiuni al căror rezultat este neachitarea pleneră a taxelor vamale (art.287 alin.(13) CV);

- neasigurarea integrității documentelor aferente tranzacțiilor economice externe (art.287 alin.(16) CV).

II. contravenții vamale cu răspundere materială – comparativ cu contravențiile vamale cu răspundere contravențională înserate în legea contravențională, cele cu răspundere materială sunt stipulate în CV. Astfel, potrivit art. 231 CV sunt considerate încălcarea a reglementărilor vamale pasibile de răspundere materială - 24 de contravenții vamale, printre care se numără cele comise:

a. prin acțiune[8]:

- exercitarea activității de broker vamal fără deținerea licenței corespunzătoare (art.231 alin.(24) CV);

- înstrăinarea sub orice formă a bunurilor aflate sub regimul vamal de tranzit (art.231 alin.(19) CV);

- depunerea declarației vamale sau a documentelor însoțitoare ce conțin date eronate/incomplete cu privire la obiectele de proprietate intelectuală (art.231 alin.(6) CV);

- trecerea de mărfuri peste frontiera vamală cu documente falsificate, nevalabile sau dobândite pe căi ilegale, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii de contrabandă sau ale altor infracțiuni (art.231 alin.(15) CV);

b. prin inacțiune[8]:

- nedeclararea, în termenele stabilite, a mărfurilor la import (art.231 alin.(3) CV);

- nerespectarea de către titularul regimului vamal suspensiv (cu excepția regimului de tranzit) a termenelor, obligațiilor și condițiilor stabilite pentru derularea și încheierea acestui regim (art.231 alin.(5) CV);

- neachitarea drepturilor de import sau de export în termenele stabilite, în lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii (art.231 alin.(8) CV);

- neîndeplinirea obligației de a declara organului vamal modificarea destinației mărfurilor față de scopul declarat la plasarea mărfurilor sub o anumită destinație vamală (art.231 alin.(11) CV).

Referitor la **infracțiunile vamale**, acestea sunt prevăzute în art.248 (contrabanda), art.249 (eschivarea de la achitarea drepturilor de import) CP [7].

Potrivit autorului rus M.A.Kociubei [16, p. 25], „*infracțiunile vamale sunt faptele (acțiunile sau inacțiunile) socialmente periculoase săvârșite intenționat, prevăzute și interzise de legea penală, ce atentează asupra ordinii și condițiilor de trecere peste frontiera vamală a mărfurilor, mijloacelor de transport, cu încasarea plăților vamale, efectuarea vămii și controlului vamal*”.

Potrivit art.248 al CP al RM, *contrabanda se definește ca fiind, trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova a bunurilor valoarea cărora depășește*

100 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei”, prin acțiuni ilicite, ca [7]:

- eludarea controlului vamal sau tănuirea controlului vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop; ori prin:

- folosirea frauduloasă a documentelor sau a mijloacelor de identificare vamală; ori prin:

- nedeclararea (inacțiune) sau declarare neautentică în documentele vamale sau în alte documente de trecere a frontierei.

În acest context, cercetătorul lanuș Erhan [11, p.14] numește *factorii primordiali care determină incriminarea și sancționarea penală a infracțiunilor vamale*:

- infracțiunile vamale dăunează intereselor economice ale statului;

- atentează la securitatea economică a statului, deoarece nu are loc încasarea mijloacelor bănești necesari în Bugetul de Stat pentru mărfurile introduse și scoase de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova;

- este expus pericolului viața și sănătatea cetățenilor, manifestat prin introducerea ilegală în țară a substanțelor narcotice, toxice, otrăvitoare, radioactive și explozive, a armamentului și munițiilor.

Astfel, în urma celor analizate mai sus, putem da propria definiție a faptei ilicite, condiție a răspunderii juridice vamale: ***fapta ilicită vamală constituie acea acțiune sau inacțiune prejudiciabilă, specifică activității vamale, prevăzută și sancționată de către lege, săvârșită cu vinovăție sub formă de intenție directă, prin care se atentează asupra ordinii și condițiilor de trecere peste frontiera vamală a statului, efectuarea vămuirii și controlului vamal.***

2. Rezultatul prejudiciabil sau rezultatul conduitei ilicite exprimă efectul negativ produs în urma comiterii faptei ilicite și care atentează nemijlocit la valorile sociale protejate de către lege [10, p. 157].

Importanța prezenței sau survenirii rezultatului conduitei ilicite este revelatorie pentru demonstrarea comiterii faptei ilicite [3, p. 440]. În funcție de natura faptei produse, rezultatul poate fi material (dintre care în unele circumstanțe acesta poate fi evaluat pecuniar), iar altele pot avea efect formal sau nematerial [3, p. 440].

În cazul faptelor ilicite din domeniul vamal, fie că ne referim la contravenții vamale sau infracțiuni vamale, rezultatul este de cele mai dese ori de factură materială.

Vom exemplifica câteva cazuri pentru însușirea corectă și deplină a conținutului rezultatului prejudiciabil în materia răspunderii juridice vamale.

Contravenția vamală prevăzută de art.287 alin.(13) CC: *neachitarea în termen a drepturilor de import și de export* – are drept rezultat prejudicierea bugetului public național.

Contravenția vamală prevăzută de art.287 alin.(16) CC: *nesupunerea dispozițiilor sau cerințelor legale ale persoanei cu funcție de răspundere din organul vamal*, periclitează moral statutul funcționarului public, adică colaboratorului vamal, în calitate de reprezentant al unei autorități statale de specialitate.

Astel, în urma celor analizate la acest aspect al prezentului articol, putem concludiona că, ***rezultatul conduitei ilicite vamale reprezintă repercursiunea vamală de ordin social (spre ex. manifestată prin prejudiciu moral asupra unei***

entităţi fizice în cazul art.287 alin.(16) CC) sau material (spre ex. materializată prin diminuarea bugetului de stat în cazul art.287 alin.(13) CC), care survine ca urmare a comiterii unei fapte ilicite vamale, mărimea prejudiciabilă a căruia depinde de gravitatea încălcării (contravenţie vamală sau infracţiune vamală) şi care atentează la valorile unanim protejate de legislaţia vamală.

3. Legătura causală dintre fapta ilicită şi consecinţele care au survenit - este o condiţie fundamentală pentru atragerea persoanei la răspundere juridică de drept vamal. Aceasta constă în legătura de la cauză la efect ce trebuie să existe între acţiunea (inacţiunea) incriminată de lege şi urmarea pe care aceasta o produce [9, p. 159].

Un exemplu elocvent poate servi în acest caz contravenţia incriminată în art. 287 alin.(1) CC şi anume: *neoprirea vehiculului (inclusiv a vehiculului de uz personal) care traversează frontiera de stat (vamală) a Republicii Moldova în locul de aflare a organului vamal, precum şi pornirea, admiterea pornirii fără autorizaţia organului vamal a vehiculului (inclusiv a vehiculului de uz personal) aflat sub control vamal.*

Aşadar, în acest context, fapta ilicită constituie neoprirea vehiculului în locul de aflare a organului vamal sau pornirea, admiterea pornirii de la locul aflării organului vamal fără permisiunea colaboratorului vamal. Iar consecinţa care a survenit în urma comiterii faptei ilicite ce încalcă în mod vădit regimul vamal la nivelul trecerii frontierei vamale cu vehiculul este oprirea forţată de serviciu la semnalul obligatoriu al echipei mobile a postului vamal şi aplicarea nemijlocită a sancţiunii vamale corespunzătoare.

Astfel, putem afirma că legătura causală dintre fapta ilicită vamală şi consecinţele care au survenit constituie o condiţie obligatorie a răspunderii vamale, în baza căreia se întemeiază şi justifică comiterea cu vinovăţie vamală a contravenţiei sau infracţiunii vamale.

4. Caracterul culpabil sau vinovat al faptei – este o trăsătură de ordin subiectiv, de natură psihică. Ea reprezintă, „*atitudinea conştiinţei şi a voinţei autorului faptei ilicite şi socialmente periculoase faţă de faptă şi urmări, sintetizată de intenţia sau culpa cu are o săvârşeşte*” [13, p. 266].

Demonstrarea vinovăţiei făptuitorului este o sarcină ce intră în sfera de atribuţii a autorităţilor competente, de aceea, stabilirea formei de vinovăţie la comiterea faptei ilicite vamale este esenţială pentru justa calificarea a faptei, spre exemplu: contravenţiei vamale cu răspundere materială sau contravenţională.

Iar din cele expuse sunt relevante şi măsurile de constrângere ce urmează a fi aplicate în mod particular: pentru persoanele fizice - amendă, muncă neremunerată în folosul comunităţii, închisoare; iar pentru persoanele juridice – privarea de dreptul de a desfăşura o anumită activitate, fie lichidarea propriu-zisă a persoanei juridice în calitate de subiect de drept.

Pentru calificarea actului ilicit este importantă nu numai stabilirea vinovăţiei subiectului de comiterea actului, dar şi stabilirea formei concrete de vinovăţie, ceea ce permite diferenţierea răspunderii juridice. Aşadar, distingem două forme de vinovăţie: *intenţia şi imprudenţa* [15, p. 87].

Intenţia, este cea mai gravă formă a vinovăţiei [12, p. 108].

Conform art.17 CP al RM, *se consideră că infracţiunea a fost săvârşită cu intenţie dacă persoana care a săvârşit-o îşi dădea seama de caracterul*

prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conștient, survenirea acestor urmări [7].

Intenția se prezintă sub două modalități desemnate de legea penală: *intenția directă și intenția indirectă.*

Este de menționat că în activitatea practică, săvârșirea faptei ilicite din intenție este mai simplu de constatat și dovedit, dat fiind faptul că acțiunile făptuitorului sunt îndreptate spre un rezultat evident. Spre exemplu: infracțiunea vamală calificată conform art.248 CP contrabanda, comisă prin *eludarea sau tăinuiri* controlului vamal și ascunderea în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, sunt acțiuni concludente, prin intermediul cărora, intenția directă poate fi dovedită cu ușurință.

Iar conform art.14, alin.2, CC al RM, *contravenția se consideră săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, a dorit sau a admis în mod conștient survenirea acestor urmări [6].* Dacă, drept rezultat al săvârșirii cu intenție a contravenției, se produc urmări mai grave care, conform legii, atrag înăsprirea sancțiunii contravenționale și care nu erau cuprinse de intenția persoanei care a săvârșit-o, răspunderea contravențională pentru atare urmări survine numai dacă persoana a prevăzut urmările prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate, sau dacă persoana nu a prevăzut posibilitatea survenirii acestor urmări, deși trebuia și putea să le prevadă. În consecință, contravenția se consideră intenționată [6].

Imprudența - conform prevederilor art. 18 din CP al RM, *se consideră că infracțiunea a fost săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă" [7].*

Potrivit art.18 CP este prevăzută imprudența ca formă a vinovației sub două modalități: *încrederea exagerată în sine (ușuratică) și neglijența [7].*

Iar conform art. 14, alin.3 al CC al RM, *contravenția se consideră săvârșită din imprudență dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate, ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă [6].*

Concluzii. În concluzie, la cele analizate în prezentul articol, putem deduce următoarele aspecte:

- Temeiul juridic al răspunderii vamale constituie săvârșirea faptei ilicite vamale cu vinovație.

- Obiectul răspunderii vamale constituie aplicarea măsurilor de constrângere ale statului, materializate prin: sancțiune contravențională sau pedeapsă penală, în funcție de natura răspunderii vamale.

- Principala particularitate a răspunderii vamale în materie contravențională constă în faptul că temeiul ei servește contravenția vamală cuprinsă în CV al RM sau CC al RM, iar în calitate de măsură de răspundere se aplică sancțiunile vamale

specific domeniului lezat.

- Răspunderea vamală în domeniul penal –raport de constrângere instituit între autoritatea vamală și faptuitorul pasibil de pedeapsă penală, în temeiul comiterii unei infracțiuni vamale (art.248, art.249 CP) ce atentează la politica vamală și care este încriminată conform legii penale.

- Principiul fundamental care guvernează regimul răspunderii vamale în materie contravențională și penală, este principiul caracterului personal al răspunderii vamale – care presupune că persoana este supusă răspunderii vamale în materie contravențională și penală numai pentru fapta săvârșită cu vinovăție.

BIBLIOGRAFIA:

1. Artene D. A. Conduita ilicită — premiză a răspunderii civile p.302-310 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Conduita%20ilicita%20%E2%80%94%2094-p302-310.pdf Instrumentul Bibliometric Național al Moldovei (site oficial) vizitat 30.04.2019
2. Avornic Gh. – Tratat de teoria generală a statului și dreptului. Chișinău. 2010.vol.2. 290 p.
3. Baltag D. Teoria generală a dreptului. Chișinău. ULIM. 2010. Tipografia Centrală. 434 p.
4. Botnaru S. Șavga A. Grosu V. Grama M. Drept penal. Partea generală Volumul I. Ed.II. Ed.Cartier juridic. 233 p.
5. Bulai C. Manual de drept penal. Partea generală. București. ALL. 1997. 311p.
6. Codul contravențional al Republicii Moldova Nr. 218 din 24.10.2008 Publicat: 16.01.2009 în Monitorul Oficial Nr. 3-6. Data intrării in vigoare: 31.05.2009
7. Codul penal al Republicii Moldova Nr. 985 din 18.04.2002 Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art Nr: 195
8. Codul vamal al Republicii Moldova Nr. 1149 din 20.07.2000 Publicat: 01.01.2007 în Monitorul Oficial Nr. ed.special.
9. Dobrinou V. Nistoreanu Gh. ș.a. Drept penal. Partea generală. Europa Nova. București. 1999. 157 p.
10. Epure Gh. – Teoria generală a dreptului. Tipografia Bons Offices. 2016. 157 p.
11. Ianuș E. – Încriminarea infracțiunilor vamale în legislația Moldovei. p.14-18 http://www.customs.gov.md/sites/customs.gov.md/files/revistaVAMA/5_4-2008.pdf vizitat 01.05.2019
12. Mițu S. - Vinovăția sub formă de intenție, materialele conferinței internaționale științifico-practice “Abordări europene în cercetare și inovare” 9-12 octombrie 2014. p.108-115
13. Olteanu G. I. Cercetarea contrabandei și a altor infracțiuni ce implică trecerea frontierei de stat. București: AIT Laboratories. 2004. 126 p.
14. Stefani G. Levasseur G. Droit penal general et procedure penale. Paris. Dalloz. 1964. 226 p.
15. Ursu V. Vinovăția – condiție inerentă a răspunderii juridice. Teză de doctor. ULIM. Chișinău. 2017. 189 p.
16. Кочубей М. А. Уголовная ответственность за преступления в сфере таможенной деятельности: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ростов-на-Дону. 1998. 211 с.
17. Липинский Д. А. Регулятивная функция конституционной ответственности. В: Конституционное и муниципальное право. 2003. N 4. 221 с.